

RAAP-NOTITIE 1378

Plangebied Weideveld

Gemeente Bodegraven

Een archeologische begeleiding

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Bodegraven

Titel: Plangebied Weideveld, gemeente Bodegraven; een archeologische begeleiding

Status: eindversie

Datum: november 2005

Auteur: *drs. J.W. de Kort*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\BWEI\N01378-BWEI.qxd

Projectcode: BWEI

Projectleider: drs. J.W. de Kort

Projectmedewerker: drs. C.R.C. Schamp

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 13712

Autorisatie: drs. P. Deunhouwer

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Bodegraven heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 21 en 28 september alsmede 5, 14 en 17 oktober 2005 een archeologische begeleiding uitgevoerd conform een hiervoor opgesteld PvE in verband met voorgenomen nieuwbouw in de gemeente Bodegraven. Hiervoor zijn watergangen gegraven van circa 15 m breed met een maximale ontgravingsdiepte van 1,8 m -Mv. Andere sloten zijn uitgebaggerd, waarna ze zijn gedempt. Een gedeelte van het plangebied is opgehoogd met zand.

Doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden.

Tijdens de archeologische begeleiding zijn de profielen en het vlak van de aangelegde watergangen onderzocht op de aanwezigheid van archeologische grondsporen en materiaal. Tevens is de bij de graaf- en baggerwerkzaamheden vrijgekomen grond uit de bestaande sloten geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische resten.

Tijdens de archeologische begeleiding zijn geen archeologische resten aangetroffen. Derhalve worden geen aanbevelingen gedaan voor nader archeologisch onderzoek.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van de gemeente Bodegraven heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 21 en 28 september alsmede 5, 14 en 17 oktober 2005 een archeologische begeleiding uitgevoerd conform een hiervoor opgesteld PvE, in verband met voorgenomen nieuwbouw in de gemeente Bodegraven. De begeleiding is gebaseerd op een Programma van Eisen (PvE; Lesparre-De Waal, 2005) dat is beoordeeld en goedgekeurd door drs. R.H.P. Proos, Provincie Zuid-Holland. De archeologische begeleiding diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. In 2004 zijn de graafwerkzaamheden in het zuidwestelijke deel van het plangebied al archeologisch begeleid (Borsboom, 2004).

In het PvE zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Zijn tijdens de graafwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen, die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?

Indien dit het geval is:

2. Wat is de exacte locatie van de archeologische resten?
3. Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en de hoogteligging (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?
4. Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?
5. Wat is de aard, datering en kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?
6. Hoe kunnen de aangetroffen archeologische resten worden gewaardeerd?
7. Wat is de globale omvang van de archeologische resten in het horizontale vlak?
8. Wat kan op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding worden gezegd over de archeologische verwachting voor de wijdere omgeving?

1.2 Plangebied

Het plangebied (circa 30 ha) ligt in de Zuiderzijdepolder, direct ten oosten van de bebouwde kom van Bodegraven. Ten noorden wordt het gebied begrensd door de spoorlijn Leiden-Utrecht en ten westen door de Broekveldselaan (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 31D van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 112.200/454.300. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als grasland.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (onderbroken lijn); inzet: ligging in Nederland (ster).

1.3 Onderzoeksoepzet en richtlijnen

De archeologische begeleiding is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998).

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; <http://sikb.nl>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Administratieve gegevens

Datum	17 juli 2005
Opdrachtgever	Gemeente Bodegraven de heer P.J. Rouing Postbus 401 2410 AK Bodegraven tel: 0172-630343 e-mail: p.rouing@bodegraven.nl
Bevoegd gezag	Provincie Zuid-Holland de heer drs. R.H.P. Proos Postbus 90602 2509 LP Den Haag tel: 070-4418445 e-mail: proos@pzh.nl
Uitvoerder	RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
Geraadpleegde specialisten	drs. C. Vermeeren (botanisch specialist)
Gemeente	Bodegraven
Plaats	Bodegraven
Project	Archeologische begeleiding locatie Weideveld
Straat	Broekveldselaan
Centrumcoördinaten	X 112.200, Y 454.300
coördinaten hoekpunten:	
NW	X 112.070, Y 454.645
NO	X 112.470, Y 454.520
ZW	X 111.925, Y 454.065
ZO	X 112.370, Y 453.900
Kaartblad	31D
Maaiveldhoogte	circa 1,5 m -NAP
Oppervlak plangebied	circa 30 ha
Onderzoeksnr. ROB (CIS-code):	13712
Beheer en plaats van documentatie	Archief RAAP West De onderzoeksdocumentatie wordt z.s.m. overgedragen aan het archeologisch depot van de provincie Zuid-Holland.

3 Eerder onderzoek

In mei 2005 is een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met geplande woningbouw in de Zuiderzijdepolder te Bodegraven (Leijnse, 2003). Tijdens het onderzoek werd speciaal gelet op de mogelijke aanwezigheid van de Romeinse *limes*-weg in het gebied, of waar deze op basis van de landschappelijke kenmerken verwacht kon worden.

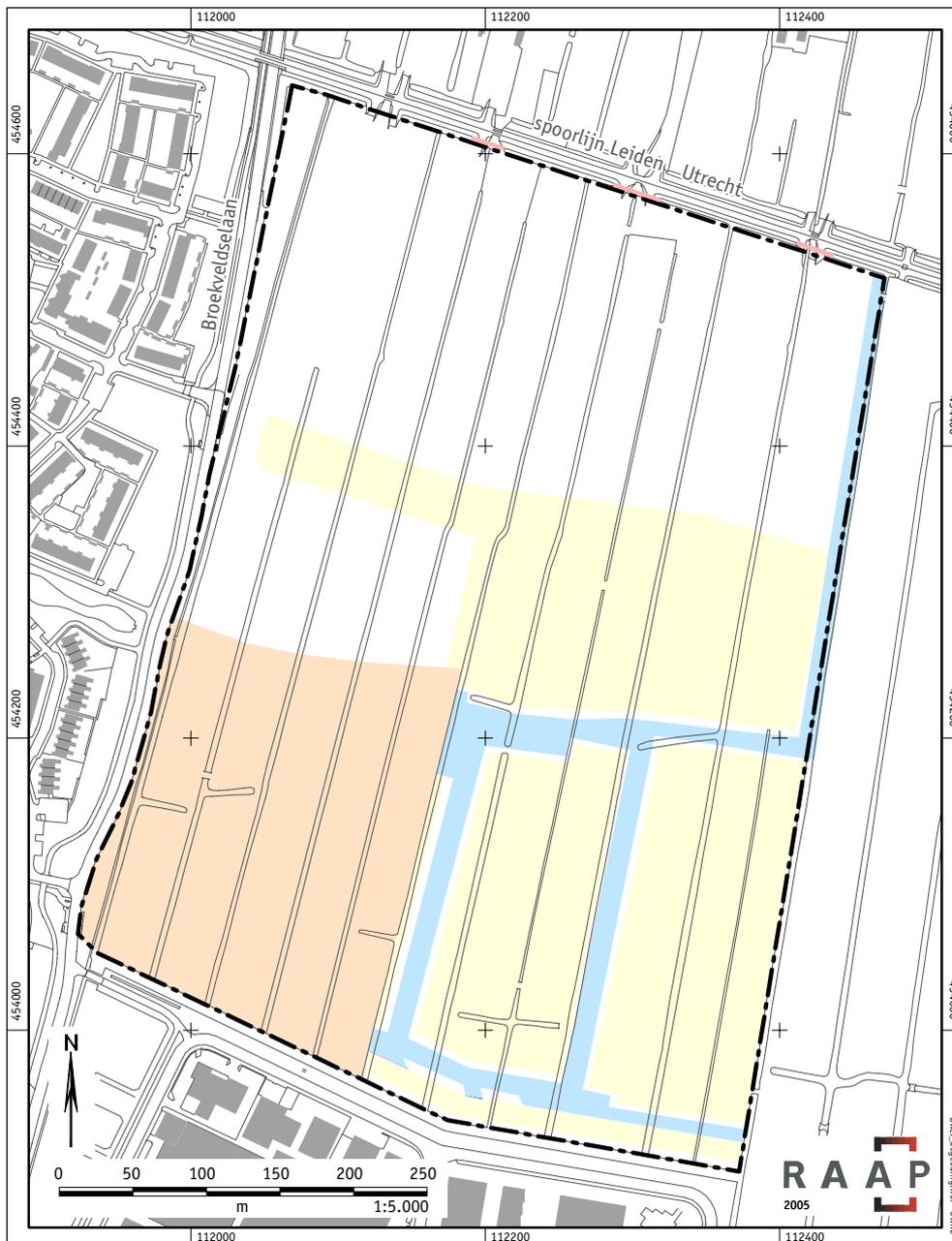
Tijdens het archeologisch onderzoek werd door middel van 70 boringen in noord-zuid georiënteerde raaien de bodemopbouw van het gebied in kaart gebracht. In overeenstemming met de conclusies van het bureauonderzoek bleek het plangebied grotendeels in een komgebied te liggen. Hiervoor geldt een lage verwachting voor archeologische vindplaatsen. Slechts in het uiterste noorden van het plangebied, direct tegen de spoorbaan Leiden-Utrecht werd een smalle strook zandige oeverafzettingen aangetroffen, waar de kans op het voorkomen van archeologische vindplaatsen groot is.

Tijdens het onderzoek werden 2 scherven aangetroffen, die waarschijnlijk gedateerd kunnen worden in de Romeinse tijd. Beide scherven waren afkomstig uit het lager gelegen komgebied. Er werden tijdens het onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van de Romeinse *limes*-weg in het plangebied.

Op verzoek van het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland) is in oktober 2004 een archeologische begeleiding uitgevoerd in het zuidwestelijke deel van het plangebied (Borsboom, 2004). Tijdens deze archeologische begeleiding zijn geen archeologische resten aangetroffen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 2. Archeologisch begeleide werkzaamheden.

**Plangebied Weideveld
Gemeente Bodegraven**

Archeologisch begeleide werkzaamheden

legenda

elementen

- gedempte sloot
- gegraven watergang
- verwijderde gronddam

overig

- archeologische begeleiding 2004 (Borsboom, 2004)
- opgebracht zand
- grens plangebied

4 Veldonderzoek

4.1 Methodes

Tijdens het veldonderzoek is een veldteam in totaal 5 maal aanwezig geweest bij de graafwerkzaamheden. Een gedeelte van de ontgravingen is achteraf geïnspecteerd.

De begeleide werkzaamheden bestonden uit het uitbaggeren en vervolgens dempen van bestaande sloten en het graven van nieuwe sloten. De nieuw gegraven sloten zijn 'droog' uitgegraven, waardoor het mogelijk was de bodem van de sloot en de slootprofielen te inspecteren. Deze watergangen zijn circa 15 m breed met een maximale ontgravingsdiepte van 1,8 m -Mv (figuren 3 en 5). Daarnaast is een aantal dammetjes tegen het spoor verwijderd (figuren 1 en 2).

Figuur 3. Nieuw gegraven watergang.

De profielen en vlakken zijn, voor zover dit mogelijk was, geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische grondsporen en vondsten, zowel visueel als met metaaldetector. Van de sloten en profielen zijn foto's gemaakt. Hiervoor zijn vlakken en profielen leesbaar gemaakt door ze op te schaven. Ook de uitgebaggerde grond uit de gedempte sloten is geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische vondsten, zowel visueel als met metaaldetector.

4.2 Resultaten

Geologie en bodem

De geologische opbouw van het plangebied en de landschappelijke ligging komt overeen met de beschrijving zoals deze te vinden is in de rapportage van het inventariserend archeologisch onderzoek (Leijnse, 2003).

Geomorfologisch gezien is het plangebied in 3 stukken te verdelen. In het noorden bestaat de bodem uit een dun pakket oeverafzettingen. In zuidelijke richting wordt de bodem zwaarder en kunnen we spreken van komafzettingen. Het meest zuidelijke deel van het plangebied is een ontgonnen veenvlakte. In de slootprofielen was dit onderscheid goed zichtbaar. In het zuidelijke deel is in de profielen vooral bosveen aangetroffen met wortels van voornamelijk elzen (figuur 4).

Figuur 4. Bosveen met elzenwortels.

Meer noordelijk wordt het afdekkende kleipakket dikker en is tussen het veen klei ingeschakeld. Naast els komt hier onder andere ook eik (figuur 5) en es voor (determinatie tot stand gekomen in samenwerking met drs. C. Vermeeren, BIAX). Van één veeneik is een plak meegenomen voor eventueel dendrochronologisch onderzoek door RING. De resultaten van dit onderzoek zijn niet opgenomen in deze rapportage. Op de locaties waar de gronddammen verwijderd zijn is een dun pakket oeverafzettingen waargenomen. Deze lagen op zwaardere komafzettingen.

Archeologie

Tijdens de werkzaamheden zijn geen archeologische resten aangetroffen. Evenmin zijn aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied.

Figuur 5. Veeneik.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Op de specifieke onderzoeksvragen in het PvE kunnen de volgende antwoorden worden gegeven:

- 1. Zijn tijdens de graafwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen, die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?*
Waarschijnlijk heeft het plangebied zich in het verleden niet geleend voor bewoning. Er zijn tijdens de begeleiding in ieder geval geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van archeologische waarden.

De vragen 2 t/m 7 in het PvE zijn niet van toepassing vanwege het feit dat er tijdens de archeologische begeleiding geen archeologische waarden of resten zijn aangetroffen.

- 8. Wat kan op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding worden gezegd over de archeologische verwachting voor de wijdere omgeving?*
Men kan veronderstellen dat de archeologische verwachting voor de zone ter hoogte van het in het plangebied aangetroffen komgebied, laag te noemen is. Hoewel in het noorden van plangebied, tegen de spoorlijn Leiden-Utrecht, geen aanwijzingen zijn aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische resten of waarden, moet men in deze zone bedacht blijven op bewoningssporen uit het verleden en de aanwezigheid van de Romeinse limes-weg.

5.2 Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van de archeologische begeleiding worden geen aanbevelingen gedaan voor nader archeologisch onderzoek in het plangebied.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek en bovenstaande aanbevelingen dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland (drs. R.H.P. Proos).

Literatuur

Borsboom, A., 2004. Plangebied Zuiderzijderpolder, gemeente Bodegraven; een archeologische begeleiding. *RAAP-notitie* 915. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Leijnse, K., 2003. Plangebied Zuiderzijderpolder, gemeente Bodegraven; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 375. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Lesparre-de Waal, M.S., 2005. *PvE Archeologische begeleiding locatie Weideveld, 30 augustus 2005, versie nr. 1.0*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Gebruikte afkortingen

-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Ligging van het plangebied (onderbroken lijn); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Archeologisch begeleide werkzaamheden.

Figuur 3. Nieuw gegraven watergang.

Figuur 4. Bosveen met elzenwortels.

Figuur 5. Veeneik.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.